

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk (przewodniczący)

SSN Antoni Bojańczyk (sprawozdawca)

SSN Anna Dziergawka

Protokolant Kinga Sternik

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Pawła Blachowskiego
w sprawie **B. G.**

co do której umorzono postępowanie o wykroczenia z art. 119 § 1 k.w.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 23 maja 2024 r.,

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich - na korzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 8 lutego 2022 r., sygn. akt IV Ka 2013/21,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie

z dnia 28 kwietnia 2021 r., sygn. akt II K 626/20/N,

**uchyla wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie w zaskarżonej
części (tj. co do pkt II) i w tym zakresie przekazuje sprawę do
ponownego rozpoznania temu Sądowi w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie, sygn. II K 626/20/N z dnia 8 lutego 2022 r. B. G. została uznana winną tego, że w okresie od dnia 19 marca 2018 r. do dnia 4 kwietnia 2018 r. w K., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, dokonała zaboru w celu przywłaszczenia mienia w postaci artykułów drogeryjnych o nieustalonej precyzyjnie wartości, nie mniejszej niż 500 zł, a w szczególności: - w dniu 19 marca 2018 r. lakieru do paznokci m-ki N. o wartości 12,92 zł na szkodę D. sp. z o.o. z siedzibą w W.; -w dniu 21 marca 2018 r. lakieru do paznokci m-ki N. o wartości 12,92 zł na szkodę D. sp. z o.o. z siedzibą w W.; -w dniu 23 marca 2018 r. tuszu do rzęs m-ki D. o nieustalonej wartości i lakieru do paznokci m-ki N. o wartości 12,92 zł na szkodę D. sp. z o.o. z siedzibą w W.; -w dniu 28 marca 2018 r. lakieru do paznokci m-ki N. o wartości 12,92 zł na szkodę D. sp. z o.o. z siedzibą w W. i testera damskich perfum m-ki G. o nieustalonej wartości na szkodę L. sp. z o.o.; -w dniu 30 marca 2018 r. testera damskich perfum m-ki Y. o nieustalonej wartości na szkodę L. sp. z o.o., testera damskich bliżej nieustalonych perfum m-ki C. (o nieustalonej wartości na szkodę O. sp. z o.o., tusz do rzęs m-ki D. o nieustalonej wartości na szkodę D. sp. z o.o. z siedzibą w W.; - w dniu 4 kwietnia 2018 r. testerów bliżej nieustalonych damskich perfum m-ki Y. i perfum m-ki K. o nieustalonej wartości na szkodę D.1, testera bliżej nieustalonych damskich perfum marki D.1 nieustalonej wartości na szkodę P. sp. z o.o., dwóch testerów bliżej nieustalonych męskich perfum m-ki B. o nieustalonej wartości i testera perfum marki L.1 nieustalonej wartości na szkodę S. sp. z o.o., i kwalifikując ten czyn jako występki z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., na mocy art. 278 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 37a k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. sąd wymierzył oskarżonej karę 8 (ośmiu) miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując ją na mocy art. 34 § 1 i § 1a pkt 1 k.k. i art. 35 § 1 k.k. do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 25 (dwudziestu pięciu) godzin w stosunku miesięcznym (*pkt I*). Na mocy art. 46 § 1 k.k. sąd pierwszej instancji orzekł wobec oskarżonej obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz D. sp. z o.o. z siedzibą w W. kwoty 51,68 (pięćdziesiąt jeden 68/100) złotych (*pkt II*); na podstawie art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 39 pkt 7 k.k.

orzekł wobec oskarżonej środek kary w postaci świadczenia pieniężnego w kwocie 1.500,00 (jednego tysiąca) złotych na rzecz na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej (*pkt III*); na zasadzie art. 627 k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 2 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. z 1983 r. Nr 49 poz. 223 z późn. zm.) zasądzone od oskarżonej kwotę 180,00 (stu osiemdziesięciu) złotych tytułem opłaty od wymierzonej kary oraz kwotę 500,00 (pięćset) zł tytułem części wydatków, zwalniając oskarżoną od obowiązku uiszczenia wydatków w pozostałej części (*pkt IV*).

Wyrok ten został poddany kontroli apelacyjnej na skutek wniesienia środka odwoławczego przez obrońcę oskarżonej. Po rozpoznaniu tej apelacji Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 8 lutego 2022 r., sygn. VI Ka 2013/21 (*pkt I*) na zasadzie art. 104 § 1 pkt 7 k.p.w. w zw. z art. 62 § 2 k.p.w. w zw. z art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. uchylił zaskarżone rozstrzygnięcie w całości i umorzył wobec oskarżonej B. G. postępowanie o to, że: 1. w dniu 19 marca 2018 r. w K. dokonała kradzieży lakieru do paznokci marki N. o wartości 12,92 zł na szkodę D. sp. z o.o. z siedzibą w W. to jest o czyn stanowiący wykroczenie z art. 119 § 1 k.w.; 2. w dniu 21 marca 2018 r. w K. dokonała kradzieży lakieru do paznokci marki N. o wartości 12,92 zł na szkodę D. - sp. z o.o. z siedzibą w W. to jest o czyn stanowiący wykroczenie z art. 119 § 1 k.w.; 3. w dniu 23 marca 2018 r. w K. dokonała kradzieży tuszu do rzęs marki D. o nieustalonej wartości i lakieru do paznokci m-ki N. o wartości 12,92 zł na szkodę D. sp. z o.o. z siedzibą w W. to jest o czyn stanowiący wykroczenie z art. 119 § 1 k.w.; 4. w dniu 28 marca 2018 r. w K. dokonała kradzieży lakieru do paznokci marki N. o wartości 12,92 zł na szkodę D. sp. z o.o. z siedzibą w W. i testera damskich perfum m-ki G. o nieustalonej wartości na szkodę L. sp. z o.o. to jest o czyn stanowiący wykroczenie z art. 119 § 1 k.w.; 5. w dniu 30 marca 2018 r. w K. dokonała kradzieży testera damskich perfum m-ki Y. o nieustalonej wartości na szkodę L. sp. z o.o., testera damskich bliżej nieustalonych perfum m-ki C. o nieustalonej wartości na szkodę O. sp. z o.o., tusz do rzęs m-ki D. o nieustalonej wartości na szkodę D. sp. z o.o. z siedzibą w W. to jest o czyn stanowiący wykroczenie z art. 119 § 1 k.w.; 6. w dniu 4 kwietnia 2018 r. w K. dokonała kradzieży testerów bliżej nieustalonych damskich perfum m-ki Y. i perfum m-ki K. o nieustalonej wartości na szkodę D.1,

testera bliżej nieustalonych damskich perfum marki D.1 nieustalonej wartości na szkodę P. sp. z o.o., dwóch testerów bliżej nieustalonych męskich perfum m-ki B. o nieustalonej wartości i testera perfum marki L.1 nieustalonej wartości na szkodę S. sp. z o.o. to jest o czyn stanowiący wykroczenie z art. 119 § 1 k.w.

Sąd Okręgowy w Krakowie kosztami procesu za obie instancje obciążył oskarżoną w części w ten sposób, że stwierdził, że ponosi ona w całości koszty związane z udziałem jej obrońcy z wyboru w postępowaniu przygotowawczym oraz w postępowaniu przed Sądem pierwszej i Sądem drugiej instancji oraz zasądził od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa częściowo wydatki za obie instancje w kwocie 4000 (cztery tysiące) złotych i zwolnił oskarżoną w pozostałej części od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych (*pkt II*).

Wyrok ten został zaskarżony na skutek wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść oskarżonej w zakresie orzeczenia o kosztach procesu zawartego w punkcie II wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 8 lutego 2022 r., sygn. IV Ka 2013/21, w całości na korzyść B. G..

W ten sposób określając zakres zaskarżenia kasacyjnego oraz kierunek zaskarżenia, podmiot szczególny, o którym mowa w przepisie art. 521 § 1 k.p.k., sformułował zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na jego treść naruszenia prawa procesowego, tj. art. 121 § 1 k.p.w. w zw. z art. 632a § 2 pkt 1 k.p.k., poprzez obciążenie B. G. kosztami procesu za I i II instancję, wobec bezpodstawnego uznania, że B. G., dokonując kradzieży kosmetyków, co zostało uwidocznione na nagraniach z monitoringu, skierowała przeciwko sobie podejrzenie popełnienia czynu zabronionego w rozumieniu art. 632a § 2 pkt 1 k.p.k. W konkluzji kasacji Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 8 lutego 2022 r., sygn. akt IV Ka 2013/21 w zaskarżonej części tj. w zakresie punktu II i przekazanie sprawy temu sądowi w tym zakresie do ponownego rozpoznania. Na rozprawie kasacyjnej przed Sądem Najwyższym w dniu 23 maja 2024 r. prokurator Prokuratury Krajowej nie popierał kasacji i wnosił o jej oddalenie (jednakże nie jako oczywiście bezzasadnej).

(Nadmienić należy, że postępowanie toczące się pod sygn. II K 626/20/N Sądu Rejonowego dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie było chronologicznie drugim postępowaniem w tej sprawie, bowiem rozstrzygnięcie zapadłe w „pierwszym”

postępowaniu pierwszoinstancyjnym (przed Sądem Rejonowym dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie, sygn. II K 829/18/N) zostało wzruszone na skutek rozpoznania apelacji prokuratora i wydania kasatoryjnego wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 29 maja 2020 r. sygn. IV Ka 1486/19).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wniesiona przez Rzecznika Praw Obywatelskich okazała się zasadna i zasługiwała na uwzględnienie, skutkując uchYLENIEM zaskarżonego orzeczenia we wskazanej w kasacji części i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania w tym zakresie sądowi odwoławczemu.

Rację ma bowiem autor nadzwyczajnego środka zaskarżenia, że w postępowaniu odwoławczym (w zakresie orzeczenia o kosztach postępowania — pkt II wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 8 lutego 2022 r., sygn. IV Ka 2013/21), doszło do rażącego naruszenia prawa procesowego, zaś ocena zidentyfikowanego naruszenia prowadzi do wniosku, że mogło ono mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Sąd Okręgowy w Krakowie postanowił bowiem w zakresie kosztów procesu obciążyć oskarżoną B. G. tymi kosztami za obie instancje w części w ten sposób, że „stwierdził, że ponosi ona w całości koszty związane z udziałem jej obrońcy z wyboru w postępowaniu przygotowawczym oraz w postępowaniu przed Sądem pierwszej i Sądem drugiej instancji oraz zasądził od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa częściowo wydatki za obie instancje w kwocie 4000 (cztery tysiące) złotych i zwolnił oskarżoną w pozostałej części od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych”. Jako podstawę prawną tego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy w Krakowie wskazał na treść przepisu art. 632a § 2 pkt 1 k.p.k.

Argumentacja leżąca u podstaw tego rozstrzygnięcia została ograniczona do jednego tylko zdania, a mianowicie do wskazania przez sąd *ad quem* na to, że oskarżona B. G. cyt.: „dokonując kradzieży kosmetyków co zostało uwidocznione na nagraniach z monitoringu skierowała przeciwko sobie podejrzenie popełnienie czynu zabronionego” (sekcja 6 uzasadnienia formularzowego – *Koszty procesu*).

Okoliczność ta (tj. dokonanie kradzieży w miejscu objętym monitoringiem) jednak nie może być poczytywana — sama w sobie — za tożsamą z przewidzianą przez ustawę postępowania karnego przesłanką obligatoryjnego obciążenia

oskarżonego kosztami procesu, tj. skierowaniem przez oskarżonego przeciwko sobie podejrzenia popełnienia czynu zabronionego.

Rzecz w tym, iż wskazane przez ustawę kryterium obowiązkowego obciążenia oskarżonego kosztami postępowania winno być w praktyce rozumiane nie tylko w aspekcie przedmiotowym (tj. dokonania ustaleń odnośnie tego, jakie czynności były przez oskarżonego w danej sprawie podejmowane i udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy takie zachowania mogły w danym układzie sytuacyjnym spowodować prowadzenie postępowania karnego wobec oskarżonego), ale konieczne jest nadto uwzględnienie płaszczyzny podmiotowej działania oskarżonego. Choć brak jest tego rodzaju wyraźnej wzmianki w tekście ustawy, to nie sposób przyjąć, iżby zastosowanie mechanizmu przewidzianego w przepisie art. 632a § 2 pkt 1 k.p.k. było możliwe bez uprzedniego dokonania przez sąd ustaleń faktycznych odnoszących się do strony podmiotowej działania oskarżonego i oceny tej warstwy działania oskarżonego. Implikuje to — wprawdzie w sposób pośredni, ale jednak niewątpliwy — samo ujęcie ustawowe. Kodeks postępowania karnego mówi bowiem o tym, że obligatoryjne obciążenie kosztami procesu w razie uniewinnienia lub umorzenia postępowania możliwe jest jedynie wówczas, gdy oskarżony „s k i e r o w a ł przeciwko sobie podejrzenia popełnienia czynu zabronionego” (*podkr. — SN*). Oznacza to tym samym, że niewystarczające będzie dokonanie ustaleń co do podjęcia przez oskarżonego określonych działań (niekoniecznie zresztą będzie wymagane, by działania te były „własnymi” zachowaniami oskarżonego, równie dobrze można bowiem sobie wyobrazić sytuację, w której oskarżony kieruje działaniami innych osób; kwestie te nie wymagają jednak szerszego rozwinięcia na potrzeby niniejszej sprawy).

Istotne jest wszakże to, że po stronie oskarżonego winna istnieć także swoista strona podmiotowa, tj. zamiar skierowania (wszczęcia, prowadzenia) postępowania karnego przeciwko sobie, co jest sprzeczne z interesem państwa, bowiem jeszcze bardziej uszczupla ograniczone zasoby wymiaru sprawiedliwości, narażając na niebezpieczeństwo niewłaściwego, nieefektywnego rozlokowania tych zasobów. Gdyby bowiem uznać, że przed podjęciem decyzji o obligatoryjnym obciążeniu oskarżonego kosztami procesu nie jest konieczne dokonanie oceny strony podmiotowej działania oskarżonego/sprawcy (tj. nie trzeba badać tego, czy *in*

concreto chciał on skierować przeciwko sobie podejrzenie popełnienia czynu zabronionego i — w konsekwencji — doprowadzić do wszczęcia i prowadzenia przeciwko niemu postępowania karnego sądowego), to dochodziłoby do nieracjonalnego i niepodyktowanego żadnymi względami o charakterze funkcjonalnym rozszerzenia zakresu dyspozycji przepisu art. 632a § 2 pkt 1 k.p.k.

U podstaw tej regulacji leży jednak założenie, że obciążenie oskarżonego ma charakter *sui generis* sankcji za celowe uruchomienie instrumentów prawno-karnych, doprowadzenie do wszczęcia i prowadzenia niecelowego postępowania karnego na skutek skierowania przeciwko sobie podejrzenia popełnienia czynu zabronionego, poniesienia nakładów finansowych i czasowych na prowadzenie „zbędnego” postępowania karnego. Gdyby odrzucić powyższe założenie, to zasięg penalnego działania unormowania przewidzianego w art. 632a § 2 pkt 1 k.p.k. byłby nieadekwatnie szeroki. Można by bowiem obciążyć „penalnymi” kosztami procesu także tego oskarżonego, który wprowadzić nie chciał przeciwko sobie kierować postępowania (brak wskazanej powyżej strony podmiotowej działania sprawcy i istnienia intencji skierowania postępowania karnego przeciwko sobie), to jednak aspekt przedmiotowy przedsięwziętego przez niego działania przestępczego (czy też działania realizującego znamiona wykroczeń, tak jak to było w przypadku czynów zarzuconych oskarżonej B. G. w postępowaniu pod sygn. II K 626/20/N prowadzonym przez sąd pierwszej instancji-Sądem Rejonowym dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie) prowadził do tego, że praktycznie niemożliwym było ukrycie aktywności przestępczej, zaś dokonanie ustaleń dowodowych co do ewentualnego sprawstwa nie nastroczało — właśnie z tego powodu — większych trudności. Mówiąc inaczej, pewna — w braku lepszego określenia — „nieporadność dowodowa” sprawcy (nie tak całkiem rzadka okoliczność w praktyce sądowej), wyrażająca się działaniem sprawcy w taki sposób, że jego zachowanie jest rejestrowane przez urządzenia nagrywające (dźwięk, obraz, lub dźwięk i obraz) nie może być kwalifikowana sama w sobie jako powód zasądzenia kosztów procesu w oparciu o regułę określoną w przepisie art. 632a § 2 pkt 1 k.p.k.

Dokonując pewnego uogólnienia można wskazać — z punktu widzenia regulacji przewidzianej przez art. 632a § 2 pkt 1 k.p.k. — na trzy najbardziej typowe sytuacje (schematy działania sprawcy): (a) sprawca przedsięwzię wszelkie środki

ostrożności mające na celu zatajenie zachowań sprzecznych z prawem karnym; (b) sprawca nie zachowuje wskazanych powyżej środków ostrożności, nie przedsięwzięże żadnych specjalnych zabiegów mających na celu ukrycie swojej działalności; jest niestarány i pozwala np. na zarejestrowanie faktu popełnienia przestępstwa przez urządzenie nagrywające; działa w sposób publiczny w obecności świadków i (c) sprawca kieruje swoim postępowaniem tak, by celowo zwrócić uwagę organów powołanych do ścigania przestępstw na swoje zachowanie. Łatwo zwrócić uwagę na to, że schematy działania sprawcy określone pod lit. (b) i (c) z perspektywy art. 632a § 2 pkt 1 k.p.k. należałoby traktować jednakowo, jeřliby nie uwzględnić elementu podmiotowego, tj. istnienia po stronie sprawcy zamiaru celowego skierowania przeciwko sobie postępowania karnego. Jak już jednak zwrócono uwagę powyżej, potrzeba „sankcyjnego” obciążenia oskarżonego kosztami procesu uzasadniona może być tylko stwierdzeniem istnienia po stronie oskarżonego pierwiastka zawinienia, tj. ustalenia tego, że oskarżony/sprawca swoim zachowaniem celowo zaangażował wymiar sprawiedliwości (organy powołane do ścigania przestępstw, sądy) w prowadzenie zbędnego postępowania.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należało stwierdzić, że Sąd Okręgowy w Krakowie nie ustalił, iżby B. G. celowo przedsięwzięła zarzucone jej zachowania (czyny zakwalifikowane w akcie oskarżenia jako czyn ciągły z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.), działając w zamiarze skierowania przeciwko sobie podejrzenia popełnienia przestępstwa i — w konsekwencji — wszczęcia i prowadzenia zbędnego postępowania. Akta sprawy wskazują w sposób kategoryczny na to, że oskarżona konsekwentnie negowała sprawstwo i nie przyznawała się do winy, odmawiając także dobrowolnego poddania się odpowiedzialności karnej w trybie art. 335 k.p.k. (por. przesłuchanie podejrzałej w dniu 13 czerwca 2018 r., *k. 50 akt*, zob. także wyjaśnienia oskarżonej na rozprawie 6 grudnia 2018 r., *k. 92v akt* i na rozprawie w trakcie „drugiego” postępowania przez sądem pierwszej instancji w dniu 1 października 2020 r., *k. 170 akt*).

Tym samym — obciążając oskarżoną B. G. kosztami procesu za obie instancje i ustalając, że ponosi ona w całości koszty związane z udziałem jej obrońcy z wyboru w postępowaniu przygotowawczym oraz w postępowaniu przed Sądem pierwszej i Sądem drugiej instancji oraz zasądając od oskarżonej na rzecz Skarbu

Państwa częściowo wydatki za obie instancje w kwocie 4000 (cztery tysiące) złotych — Sąd Okręgowy w Krakowie w sposób rażący naruszył art. 632a § 2 pkt 1 k.p.k., zaś naruszenie to mogło mieć wpływ na treść zapadłego orzeczenia. W tym stanie rzeczy, uznając zasadność zarzutu sformułowanego w kasacji wniesionej przez podmiot szczególny i dzieląc wniosek nadzwyczajnego środka zaskarżenia wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 8 lutego 2022 r., sygn. IV Ka 2013/21, należało uchylić w zaskarżonej części (pkt II części dyspozytywnej) i w tym zakresie sprawę przekazać do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu w Krakowie, który w ponownie prowadzonym postępowaniu będzie miał na uwadze zaprezentowane powyżej zapatrywania prawne i wskazania interpretacyjne (art. 442 § 3 zd. pierwsze k.p.k. w zw. z art. art. 518 k.p.k.)

Wreszcie na koniec tych uwag należało zwięźle odnieść się do stanowiska zaprezentowanego przez prokuratora Prokuratury Krajowej w trakcie rozprawy kasacyjnej przed Sądem Najwyższym w dniu 23 maja 2024 r. i wyłuszczonej przezeń propozycji rozstrzygnięcia sprawy. Otóż na rozprawie kasacyjnej przedstawiciel urzędu prokuratorskiego nie popierał kasacji i wnosił o jej oddalenie (jednakże nie jako oczywiście bezzasadnej), wskazując m. in. to, że do rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów doszło w wyniku błędnego wskazania podstawy prawnej orzeczenia o kosztach procesu. W tym zakresie prokurator Prokuratury Krajowej biorący udział w rozprawie kasacyjnej wyraził zapatrywanie, że cyt.: „z niniejszej sprawy niewątpliwie wynika, że intencją sądu [...] było to, aby oskarżona koszty przedmiotowego postępowania poniosła w związku z jego umorzeniem i w tym wypadku sąd poszukiwał podstawy prawnej i znalazł ją w paragrafie drugim punkt pierwszy [art. 632a k.p.k. - *przyp. SN*]: to był błąd, bo powinien się posłużyć paragrafem pierwszym [art. 632a k.p.k. - *przyp. SN*] który zawiera wskazanie, że w wyjątkowych sytuacjach można takimi kosztami oskarżonego obciążyć, komentarze wskazują, iż jest to dopuszczalne w sytuacji przedawnienia [...] tak więc przedawnienie dawało sądowi możliwość przypisania kosztów oskarżonej kosztów sądowych i [sąd] to zrobił, ale posłużył się niewłaściwą podstawą prawną”.

Temu prawniczo niewątpliwie powabnemu sposobowi argumentacji należy jednak przeciwstawić dwie istotne zaszłości procesowe. Łącznie ujęte prowadzą one do wniosku, że teza, jakoby wyartykułowane zarówno w części dyspozytywnej, jak i

w pisemnych motywach rozstrzygnięcia sądu *ad quem* wyraźne wskazanie podstawy prawnej zapadłego orzeczenia o kosztach nie korelowało z rzeczywistą intencją sądu odwoławczego, pozbawiona jest solidniejszych podstaw faktycznych. Z jednej strony w treści uzasadnienia sądu odwoławczego brak jest jakiegokolwiek podstawy dla twierdzenia, że sąd ten tylko wadliwie powołał podstawę prawną rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania, zaś od strony materialnej orzeczenie w tym zakresie chciał — jak to sugerował na rozprawie kasacyjnej prokurator — oprzeć na treści art. 632a § 1 k.p.k. Przeciwnie, Sąd Okręgowy w Krakowie w uzasadnieniu wyroku z dnia 8 lutego 2022 r., sygn. IV Ka 2013/21, w sposób wyraźny nawiązał do tego, że oskarżona skierowała przeciwko sobie podejrzenie popełnienia czynu zabronionego i to właśnie na tej podstawie zdecydował się obciążyć ją kosztami procesu. Po wtóre, nawet gdyby uznać, że to nie art. 632a § 2 pkt 1 k.p.k., lecz art. 632a § 1 k.p.k. miał w intencji sądu odwoławczego stanowić podstawę rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu, to analiza zgromadzonej w aktach dokumentacji procesowej pozwala na sformułowanie stanowiska, że w realiach sprawy trudno dopatrzeć się oznak jakiegokolwiek celowego działania oskarżonej nakierowanego na doprowadzenie do przedawnienia karalności wykroczeń. Oskarżona w sposób niezmienny i lojalny kooperowała z organami powołanymi do ścigania przestępstw i sądami, zawsze stawiając się w terminie i uczestnicząc we wszystkich czynnościach postępowania (które toczyło się dwukrotnie zarówno przed sądem pierwszej instancji, jak i przed sądem instancji odwoławczej), także w tych, w których jej udział nie był obowiązkowy, i to zarówno w toku chronologicznie „pierwszego” postępowania przed sądem orzekającym *in merito*, tj. w postępowaniu przed Sądem Rejonowym dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie o sygn. II K 829/18/N, jak i w toku postępowania, w trakcie którego został wydany przez Sąd Rejonowy dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie wyrok z dnia 28 kwietnia 2021 r. (por. protokoły rozpraw w postępowaniu pierwszoinstancyjnym: z 6 grudnia 2018 r., k. 92 akt; 1 lipca 2019 r., k. 105 akt; protokół wydania i ogłoszenia wyroku w dniu 23 lipca 2019 r., k. 108 akt; 1 października 2020 r., k. 170 akt; 11 marca 2021 r., k. 214 akt; 14 kwietnia 2021 r., k. 233 akt; protokół wydania i ogłoszenia wyroku w dniu 28 kwietnia 2021 r., k. 244 akt; protokoły rozpraw w postępowaniu odwoławczym: rozprawa z 29 maja 2020 r., k. 155; rozprawa z 31 stycznia 2022 r., k. 280 akt; ogłoszenie

wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie w dniu 8 lutego 2022 r., k. 282 akt). To samo dotyczy czynności postępowania przygotowawczego (por. np. zaznajomienie podejrzanej z materiałami dochodzenia; 20 lutego 2018 r., k. 71 akt).

Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że orzeczenie („w wyjątkowych wypadkach”, jak mówi ustawa) w razie umorzenia postępowania, że koszty procesu ponosi w całości lub w części oskarżony możliwe jest wyłącznie w sytuacji bezspornego ustalenia istnienia *iunctim* pomiędzy rozstrzygnięciem o umorzeniu postępowania, a działaniami oskarżonego, które przyczyniły się do wystąpienia przyczyny nakazującej umorzenie postępowania (np. przedawnienia karalności). Tym stanowiskiem prawnym sąd rozpoznający sprawę ponownie w postępowaniu odwoławczym będzie związany, chyba że ocena dowodów doprowadzi instancję *ad quem* do odmiennych ustaleń faktycznych w tym zakresie, tj. do przyjęcia, że oskarżona B. G. swym postępowaniem w sprawie w istocie przyczyniła się do wystąpienia przesłanki uzasadniającej umorzenie postępowania.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

Antoni Bojańczyk Marek Motuk Anna Dziergawka

[J.J.]

(r.g.)